

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА
КОНАШЕВИЧА-САГАЙДАЧНОГО
ФАКУЛЬТЕТ СУДНОВОДІННЯ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладач	Федотюк Т.І.
Навчальна дисципліна	Диференціальна психологія
Офіційна назва освітньої програми	«Практична психологія»
Рівень вищої освіти	перший бакалаврський
Галузь знань	05 «Соціальні і поведінкові науки»
Спеціальність	053 «Психологія»
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	3
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Вибіркова
Мета вивчення дисципліни	Метою навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з основними аспектами індивідуальних відмінностей особистості, методами диференціальної психології, її теоретичними та практичними аспектами. Підготовка фахівця, що володіє сучасними теоретичними та прикладними знаннями про індивідуальні, типологічні та групові психологічні відмінності між людьми, формування умінь пояснювати та аналізувати їх традиційні та новітні класифікації, чинники та закономірності прояву індивідуально-психологічних відмінностей, умінь застосовувати набуті знання у практичній професійній діяльності.
Інтегральна компетентність, загальні компетентності, спеціальні (фахові) компетентності	Загальні компетентності ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

	ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології. СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики. СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Предмет, історія становлення і основні напрями розвитку диференціальної психології

Предмет і завдання диференціальної психології. Зародження науки про індивідуальні відмінності. Становлення концептуальних ідей, завдань, методів і напрямів диференціальної психології

Тема 2. Принципи і методологія диференціальної психології

Загальні принципи диференціально-психологічного аналізу. Методологія, методика дослідження диференціальної психології. Методи теоретичного аналізу. Психогенетичні методи. Історичні методи

Тема 3. Методи дослідження диференціальної психології

Тестування в диференціально-психологічних дослідженнях. Математичні методи і продуктивність їх застосування. Лонгітюдні, порівняльно-вікові та генетико-моделювальні дослідження. Канали отримання інформації про індивідуальність

Тема 4. Характеристика індивідуальних та особистісних особливостей індивідуальності

Індивідні властивості. Типи та структура індивідуальності та етапи індивідуалізації особистості. Індивідуальні відмінності особистості. Характеристика особистісних особливостей індивідуальності. Біологічні основи індивідуальних структур психіки.

Тема 5. Диференціально-психологічна характеристика психічних процесів

Індивідуальні особливості мислення та інтелекту. Індивідуальні відмінності пам'яті. Індивідуальні особливості уваги та уяви

Тема 6. Темперамент як формальна інтеграційна основа індивідуальності

Темперамент як основа індивідуальності. Класифікація властивосте НС. Історико-психологічний аналіз трактування темпераменту. Конституційні теорії темпераменту. Конституційна типологія особистостей В. Шелдона. Диференційні властивості темпераменту. Диференційні властивості характеру. Акцентуації характеру особистості за А.Є. Лічко.

Тема 7. Диференціальна психологія здібностей

Сутність і характеристики здібностей. Зв'язок здібностей із їх задатками і обдарованістю. Типи інтелектуальних здібностей. Типи інтелектуальної обдарованості. Психічні механізми компетентності, таланту і мудрості як форм інтелектуальної обдарованості. Геніальність як

прояв обдарованості

Тема 8. Стиль особистості як аспект дослідження диференціальної психології. Психологічні аспекти індивідуалізації навчання та виховання.

Індивідуальний стиль діяльності. Поняття життєвого стилю в психології. Поняття когнітивного стилю в психології індивідуальності. Психологічні аспекти індивідуалізації навчання та виховання. Зв'язок успішності з індивідуально-психологічними особливостями учнів.

Програмні результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

Форми поточного та підсумкового контролю

При проведенні поточного контролю використовуються наступні форми: перевірка конспекту лекцій, опитування, оцінювання виступів студентів та їхньої участі у дискусії.

Формою підсумкового контролю є залік, що включає в себе теоретичні та практичні завдання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамен).

Підсумкові бали = Загальна кількість балів перед підсумковим контролем + Кількість балів за підсумковий контроль

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 - 100	Відмінно (зараховано)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80 – 89	Добре (зараховано)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з

			освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками.
75 – 79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
65 – 74	Задовільно (зараховано)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60 – 64		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
21 – 59	Незадовільно (не зараховано)	FX	«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінена числом балів, близьким до мінімального, при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки.
1 – 20		F	«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Мазяр О.В. Диференціальна психологія : модульний курс :навчальний посібник / Олег Васильович Мазяр.– К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. – 288 с.
2. Палій А. А. Диференціальна психологія [Текст] : навч. посібник : [рек. МОН України як навч. посібник для студ. ВНЗ] / А. А. Палій. – К. : Академвидав, 2010. – 429 с.
- 3 Романовська Л.І., Подкоритова Л.О. Диференційна психологія. - Львів: Новий Світ, 2011. – 236 с.

Додаткова

1. Анастаси А. Психологическое тестирование / А. Анастаси, С. Урбина. – Спб.:Питер, 2006. – 688 с.
2. Анастаси А. Дифференциальная психология. Индивидуальные и групповые различия в поведении / Пер. с англ. – М.: Апрель Пресс, Изд-во ЭКСМО-Пресс,2001. – 752 с.
- 3.Бодров В.А. Практикум по дифференциальной психодиагностике профессиональной пригодности. – М.: ПЕРСЭ, 2003. – 768 с.
4. Ильин Е. П. Психология индивидуальных различий. – СПб.: Питер, 2004. – 701с.
5. Волков П. Разнообразие человеческих миров. – М., Аграф, 2000. – 512 с.
6. Ганнушкин П.Б. Клиника психопатий...// Психология индивидуальных различий. Тексты. – М., 1982. – С. 262-269.
7. Голубева Э. А. Способности. Личность. Индивидуальность.–Дубна: Феникс,2005.– 512 с.
8. Леонгард К. Акцентуированные личности. – Ростов/н/Д.:Феникс, 2000.- 530 с.
9. Левитов Н.Д. Проблема характера в современной психологии // Психология индивидуальных различий. Тексты. – М., 1982. – С. 69-73.
10. Лейтес Н.С. Одаренные дети // Психология индивидуальных различий. Тексты.– М., 1982. – С. 140-147.
- 11.Либин А.В. Дифференциальная психология: на пересечении европейских ,российских и американских традиций: учебное пособие. – М.: Эксмо, 2006. –549 с.
- 12.Личко А.Е. Типы акцентуаций характера и психопатий у подростков. –М.:ЭКСМО, 1999. – 407с.
13. Машков В.Н. Основы дифференциальной психологии. – СПб.: Изд-во С.-Петербургского ун-та, 1998. – 132 с.
14. Нартова-Бочавер С.К. Дифференциальная психология: Учебное пособие .- М.: Флинта, Московский психолого-социальный институт, 2003. – 280 с.
- 15.Штерн В. Дифференциальная психология и ее методические основы. – М.: Наука, 1998. – 335 с.
- 16.Стреляу Я. Роль темперамента в психическом развитии. – М. :Прогресс, 1982. –230 с.
- 17.Мак-Вильямс Н. Психоаналитическая диагностика: понимание структуры личности в клиническом процессе. – М.: Класс, 1998. – 480 с.
- 18.Шелдон У. Анализ конституциональных различий по биографическим данным// Психология индивидуальных различий. Тексты. – М., 1982. – С. 252-26.

Інформаційні ресурси

1. Корниенко, Д. С. Дифференциальная психология [Электронный ресурс] : учеб.-метод. комплекс / Е. А. Силина, Д. С. Корниенко .– 3-е изд., стер. – М. : ФЛИНТА, 2013 .– 64 с. URL: <https://rucont.ru/efd/244822>
2. Національна бібліотека України ім. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Бібліотека українських підручників. URL: <https://pidruchniki.com/>
4. Електронна бібліотека психологічної літератури. URL: <https://www.koob.ru/>
5. Універсальна бібліотека . URL: <https://bookz.ru/>

